

Is Pesach alleen voor onszelf?

Terwijl we als Joodse gemeenschap met Chanoeka ons duidelijk zichtbaar profileren, is Pesach juist het prototype van intern, onder mekaar, een familiegebeuren, kleinschalig en intern, een soort quarantaine.

De sjabbat voor Pesach heet *sjabbat hagadol*, de grote sjabbat. Op de sjabbat voor de Uittocht uit Egypte namen de Joden een lammetje, de afgod van de Egyptenaren, in huis. Op de vraag van de Egyptenaren waarom ze dat deden was hun antwoord: onze G'd zal over jullie de tiende plaag brengen. Alle eerstgeborenen zullen sterven, maar de huizen waar het bloed van het Pesach-lam aan de deurpost aanwezig is zal G'd *overschrijden*. (Pesach-Passover-Overschrijdingsfeest).

De eerstgeborenen van de Egyptenaren zeiden geen woord tegen de Joden maar spoedden zich naar de Farao en riepen de Farao ertoe op om de Joden meteen te laten gaan om de tiende plaag, hun dood, te voorkomen. Farao weigerde en de eerstgeborenen hebben daarop in een volksopstand duizenden Egyptenaren gedood.

Twee wonderen hebben hier plaatsgevonden. Het eerste wonder was dat de eerstgeborenen zwegen en het kennelijk aanvaardden dat hun afgod gedood zou worden. Het tweede wonder was de interne Egyptische oorlog.

Door onze verklaarders wordt op vele plaatsen uitsluitend gewag gemaakt van de Egyptische interne oorlog en het wonder dat de eerstgeborenen de Joden ongemoeid lieten blijft onvermeld. Vreemd, want eigenlijk had die interne Egyptische oorlog niets te maken met de Joden en ook heeft die moordpartij geen enkele invloed gehad op de Uittocht uit Egypte.

Daarentegen was het duidelijk een wonder in het voordeel van de Joden dat de Egyptenaren geen actie tegen de Joden ondernamen nu hun afgod werd bezoedeld.

En dan, na sjabbat hagadol, vindt vijf dagen later de Uittocht uit Egypte plaats.

Alles in onze Thora heeft behalve de eenvoudige historische betekenis, ook een diepere achtergrond. Wegtrekken uit Egypte is niet alleen een gebeuren van meer dan drieduizend jaar geleden, maar speelt ook nu. *Mitsrajim* is de Hebreeuwse naam voor Egypte. De letterlijke vertaling van *Mitsrajim* luidt: begrenzings. Pesach wordt er van ons verlangd om grenzen te doorbreken. Onszelf te verbeteren op alle fronten. Al dat gerezen is, hoogmoed, uit onszelf verwijderen. De Hagada is als het ware een psychologisch handboek dat tot in de kleinste details toont hoe een mens aan zichzelf dient te werken om tot een hoger niveau te komen.

Vandaar dat we dagelijks de Uittocht uit Egypte, het doorbreken van grenzen, in onze gebeden vermelden. Jodendom is een voortdurend jezelf een spiegel voorhouden. Mijn niveau van gisteren is voor vandaag al niet meer voldoende.

De samenleving is een collectief dat is opgebouwd uit individuen. Uitsluitend investeren in het collectief als geheel en de individuele belangen vergeten, gaat niet werken. Het moet altijd én-én zijn. Pesach zijn we bezig met onszelf, intern. Als Joodse gemeenschap sluiten we ons af van de ons omringende samenleving. Vanwege de extra strenge eisen ten aanzien van

kasjroet kunnen we bijna geen kant op. We zouden bijna kunnen vergeten dat we een deel vormen van een brede samenleving.

En dat is nu precies de reden dat op sjabbat hagadol, vlak voor de Pesach retraite, het wonder van de Egyptische eerstgeborenen wordt benadrukt. De Joden namen publiekelijk afstand van de Egyptische afgodendienst, ze gaven aan onbevreesd te zijn en ze durfden openlijk uit te komen voor hun eigen identiteit, zonder concessies. Het resultaat hiervan was dat het summum van kwaad, de eerstgeborenen der Egyptenaren, tegen zichzelf ten strijde trok. Ja, Pesach zitten we 'onder mekaar' aan de Seidertafel. We zijn intern bezig. We werken aan onszelf.

Maar, leert ons sjabbat hagadol, juist hierdoor hebben we ook invloed op de ons omringende maatschappij. De tijdelijke terugtrekking met Pesach is geen doel, maar een middel!

We zouden een parallel kunnen trekken naar de huidige situatie: afzondering omwille van de brede mondiale samenleving. Een schop voor open doel! Maar laten we ons Pesach op z'n minst geestelijk niet laten afleiden van het diepere en mooie gedachtengoed dat in de Hagada verborgen ligt.

Aan het eind van de Hagada zingen en bidden we dat we het komende jaar, en dus direct na Pesach al, in Jeroesjalajim mogen zijn, in een wereld die volledig bevrijd is van alle kwaad, van alle schadelijke virussen, fysiek en geestelijk.

Nog vele jaren en eet de matzes in gezond, juist dit jaar!
Binyomin Jacobs, opperrabbijn

Inter Provinciaal Opper Rabbinaat

Postbus 7967, 1008 AD Amsterdam T 020 3018495 E rabbinaat@ipor.nl
Het Rabbinaat omvat: Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Flevoland,
Noord-Holland (m.u.v. Amsterdam), Utrecht, Zeeland, Noord-Brabant, Limburg